

บรรณานุกรม

หนังสือ

กฎหมายตราสามดวง. เล่ม 3 พิมพ์ครั้งที่ 1. พระนคร: องค์การคุรุสภา, 2506.

คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. งามวิจิตร. พระนคร: สำนักพิมพ์สยามรัฐ, 2521.

จันทร์นฤนาถ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ: ปทานุกรมบาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต.

พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2512.

ชาติกฤษณา, ทศโย ภาโค เอกนิบาต วรรณนา. จตุตถ ภาโค ติก-จตุก นิปาต วรรณนา.

ปญจโม ภาโค อฏฐกนิบาต วรรณนา. ฉกฺโข ภาโค เทรสนิบาต วรรณนา.

ทลโม ภาโค มหานิบาต วรรณนา. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2465.

คำทรงราชานุภาพ, สมเด็จพระ. ชีวิตและงานสุนทรภู่. พระนคร: สำนักพิมพ์คลัง-

วิทยา, 2513.

ธมฺมปัทธกฺกา, จตุตถ ภาโค อรหฺนฺตวคฺค วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 19. พระนคร:

มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2519.

_____ ปญจโมภาโค ชราวคฺค วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 19. พระนคร: มหามกุฏราช-
วิทยาลัย, 2514.

_____ ฉกฺโข ภาโค ปิยวคฺค วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 16. พระนคร: มหามกุฏราช-
วิทยาลัย, 2518.

_____ อฏฐโม ภาโค พุราหฺมณวคฺค วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 16. พระนคร: มหามกุฏ-
ราชวิทยาลัย, 2509.

พระธมฺมปัทธกฺกาแปล, ภาค 4 อรหฺนฺตวรรค วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 9. พระนคร:

มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2516.

_____ ภาค 5 ชราววรรค วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 8. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2514.

_____ ,ภาค 6 ปิยวรรค วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 16. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2518.

_____ ,ภาค 8 พรหมนวรรค วรรณนา. พิมพ์ครั้งที่ 7. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2515.

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2 เล่ม 1: พระวินัยปิฎก เล่ม 1 มหาวิภังค์
ปฐมภาค. เล่ม 2: พระวินัยปิฎก เล่ม 2 มหาวิภังค์ ภาค 2. เล่ม 3:
พระวินัยปิฎก เล่ม 3 ภิกขุณีวิภังค์. เล่ม 4: พระวินัยปิฎก เล่ม 4 มหาวรรค
ภาค 1. เล่ม 5: พระวินัยปิฎก เล่ม 5 มหาวรรค ภาค 2. เล่ม 8:
บริวาร. เล่ม 10: พระสุตตันตปิฎก เล่ม 2 ทีฆนิกายมหาวรรค. เล่ม 17:
พระสุตตันตปิฎก เล่ม 9 สังยุตตนิกาย ชันธวารวรรค. เล่ม 19: พระสุตตันต-
ปิฎก เล่ม 11 สังยุตตนิกาย มหาวรรค. เล่ม 25: พระสุตตันตปิฎก เล่ม 17
ขุททกนิกาย ขุททกปาฐ-ธรรมบท-อุทาน-อิติวุตตก-สุตตนิบาต. เล่ม 26:
พระสุตตันตปิฎก เล่ม 18 ขุททกนิกาย วิมาน-เปตวัตถุ-เถระ-เถรคาถา
เล่ม 27: พระสุตตันตปิฎก เล่ม 19 ขุททกนิกาย ชาดก ภาค 1. เล่ม 28:
พระสุตตันตปิฎก เล่ม 20 ชาดก ภาค 2. เล่ม 33: พระสุตตันตปิฎก เล่ม 25
ขุททกนิกาย อปทาน ภาค 2 พุทธวงศ์ จริยาปิฎก. พระนคร: โรงพิมพ์การ-
ศาสนา, 2514.

มิลินทปัญหา. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2466.

สุยามรรณสูตร เติปิฎก, ทศิเย วาเร, เล่ม 1: วินัยปิฎก มหาวิภังค์ สุตโต ปฐม ภาค.
พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2502.

_____ ,เล่ม 2: วินัยปิฎก มหาวิภังค์ สุตโต ทศิโย ภาค. พระนคร: มหามกุฏราช-
วิทยาลัย, 2502.

_____ ,เล่ม 3: วินัยปิฎก ภิกขุณีวิภังค์. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2499.

- ....., เล่ม 4: วินยปิฎก มหาคัคคสุต ปฐโม ภาค. พระนคร: มหามกุฏราช-
วิทยาลัย, 2500.
- ....., เล่ม 5: วินยปิฎก มหาคัคคสุต ทุติโย ภาค. พระนคร: มหามกุฏราช-
วิทยาลัย, 2500.
- ....., เล่ม 8: วินยปิฎก ปริวาร. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2502.
- ....., เล่ม 10: สุตตนปิฎก ทีฆนิกายสุต มหาคัคโค. พระนคร: มหามกุฏราช-
วิทยาลัย, 2501.
- ....., เล่ม 17: สุตตนปิฎก สัมมุตตนิคายสุต ขนธารวคัคโค. พระนคร: มหามกุฏ-
ราชวิทยาลัย, 2499.
- ....., เล่ม 19: สุตตนปิฎก สัมมุตตนิคายสุต มหาวารวคัคโค. พระนคร: มหา-
มกุฏราชวิทยาลัย, 2502.
- ....., เล่ม 25: สุตตนปิฎก ขุททกนิกายสุต ขุททกปาฐ - ชมมปทฎฐกถา-อุทาน-
อิติวุตตก-สุตตนปิฎก. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2500.
- ....., เล่ม 26: สุตตนปิฎก ขุททกนิกายสุต วิมานวตถุ-เปตตวตถุ-เดรคาถา-
เถรีคาถา. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2502.
- ....., เล่ม 27: สุตตนปิฎก ขุททกนิกายสุต ชาตกัม ปฐโม ภาค. พระนคร:
มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2503
- ....., เล่ม 28: สุตตนปิฎก ขุททกนิกายสุต ชาตกัม ทุติโย ภาค. พระนคร:
มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2503.
- ....., เล่ม 33: สุตตนปิฎก ขุททกนิกายสุต อปทานสุต ทุติโย ภาค พุทธวโรส
จริยาปิฎก. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2502.
- ทีโตนเทศ. แบลโคย เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป. พระนคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
2515.

บทความและวารสาร

- " พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 " ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 77
ตอนที่ 89 (1 พฤศจิกายน 2503): 894.

- Basham, A. L. The Wonder that was India. Calcutta: Fontana Books, 1971.
- Dandin. Daśakumāracarita. ed by M. R. Kale. Delhi: Motilal Banarsidass, 1966.
- Davids, T. W. Rhys, and Stede, William. The Pali-English Dictionary. 6th ed. London: The Pali Text Society, 1972.
- Davids, T. W. Rhys. Buddhist India. Delhi: Motilal Banarsidass, 1971.
- Dhanamjaya. Daśarūpa. Translated by George C. O. Haas. Delhi: Motilal Banarsidass, 1962.
- Edgerton, Franklin. Buddhist Hybrid Sanskrit Dictionary. Delhi: Motilal Banarsidass, 1972.
- Henriques, Fernando. Prostitution and Society. New York: The Citadel Press, 1963.
- Kano, Pandurang Vaman. History of Dharmasāstra. vol. II. 2d ed. Poona: Bhandarkar Oriental Research Institute, 1974.
- Kangro, R. P. (ed.). The Kāutilīya Arthasāstra. 3 vols; 2d ed. Bombay: University of Bombay, 1965.
- Lesson, Francis. Kāma Silpa. Bombay: Taraporevala Son & Co, 1963.
- Macdonell, A. A. A Vedic Reader for Students. London: Oxford University Press, 1972.
- ..... A Practical Sanskrit Dictionary. 6th ed. London: Oxford University Press, 1974.
- Macdonell, A. A, and Keith, A. B. Vedic Index of Names and Subjects. 2 vols; Delhi: Motilal Banarsidass, 1967.

- Mahārṣivālmiki. Śrīmadvālmīrāmyanam. Varanasi: The Chawkhamba Sanskrit Series Office, 1977.
- Malalasakera, G. P. Dictionary of Pali Proper Name. 2 vols; London: Pali Text Society, 1960.
- Monier Williams, Monier. A Sanskrit-English Dictionary. 8th ed. London: Oxford University Press, 1976.
- Miller, F. Max. The Hymns of the Rigveda in the Saṁhita and Pada Texts Khasi Sanskrit Series 167. 3d ed. Varanasi: The Chawkhamba Sanskrit Series Office, 1965.
- Penzer, N. M. The Ocean of Story being C. H. Tawney's translation of Somadeva's Kathāsaritsāgara. 10 vols; Delhi: Motilal Banarsidass, 1968.
- Stenzler, Adolf Friedrich. Yājñavalkyadharmasāstra. London: William & Norgete, 1849.
- Sternbach, Ludwik. Ganikā Vṛtta Saṁgrahaḥ. Hoshiarpur: Vishveshvarnand Institute Publication, 1953.
- _____. Juridical Studies in Ancient Indian Law. 2 vols; Delhi: Motilal Banarsidass, 1965.
- Śūdraka. Mṛcchakatika. ed by M. R. Kale. Delhi: Motilal Banarsidass, 1972.
- Vātsyāyana. The Kamasutra. Translated by Sir Richard F. Burton. New York: E. P. Dutton & Co., 1964.
- Vyāsa. The Mahābhārata text as constituted in its critical edition. 4 vols; Poona: The Ehandarkar Oriental Research Institute, 1971-1974.
- Vātsyāyana. The Kāmasūtra. Translated by Acharya Vipin Bandu. New Delhi: Sikkons' Press, 1973.

Articles

Crooke, W. "Prostitution" in Encyclopaedia of Religion and Ethics,
vol. 10 (1909): 406-408.

Ge. P. H. "Prostitution" in Encyclopaedia Britannica (Macropaedia)
15(1974): 75-78.

Thesis

Pranee Lapanich. "Ksemendra: His Kalavilasa." Ph.D. dissertation.
University of Pennsylvania, 1973.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

อรรถศาสตร์

อรรถศาสตร์ เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับรัฐศาสตร์โนบาย เนื้อหาแบ่งออกเป็น 15 อธิกรณ์ แต่ละอธิกรณ์แบ่งออกเป็น ประกรณ์ รวมทั้งหมคมี่ 180 ประกรณ์ จำนวนโคลก ทั้งหมดหม่มี่ 6,000 โคลก แต่ละอธิกรณ์แบ่งเนื้อหาออกเป็นบท เนื้อหาทั้ง 180 ประกรณ์ แบ่งออกเป็น 150 บท 5 อธิกรณ์แรกเป็นเนื้อเกี่ยวกับการบริหารประเทศ 8 อธิกรณ์ ต่อมาเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินวิเทโสภมาย และอีก 2 อธิกรณ์สุดท้ายเกี่ยวกับเรื่อง เบ็ดเตล็ด

- อธิกรณ์ 1 ว่าด้วยหลักของราชกรณียกิจ เช่นการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- อธิกรณ์ 2 ว่าด้วยหน้าที่ของฝ่ายบริหารแต่ละหน่วยงาน เช่น สำนักนางคณิกา
- อธิกรณ์ 3 ว่าด้วยการตรา แก้วไข ปรับปรุงประมวลกฎหมายต่างๆ
- อธิกรณ์ 4 ว่าด้วยมาตรการปราบปรามอาชญากรรม
- อธิกรณ์ 5 ว่าด้วยเรื่องเบ็ดเตล็ด เช่นการป้องกันหน่วยจารกรรม การกำหนด รายได้ของข้าราชการที่ทำหน้าที่ต่างๆ
- อธิกรณ์ 6 ว่าด้วยอุดมการณ์แห่งรัฐ การสร้างสันติสุขภายในรัฐ
- อธิกรณ์ 7 ว่าด้วยหลักของการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ
- อธิกรณ์ 8 ว่าด้วยหนทางที่ทำให้เกิดความเสื่อมความหายนะ
- อธิกรณ์ 9 ว่าด้วยการตระเตรียมอัตรากำลังของกองทัพเพื่อทำสงคราม
- อธิกรณ์ 10 ว่าด้วยยุทธวิธีในรูปแบบต่างๆ
- อธิกรณ์ 11 ว่าด้วยการปราบปรามรัฐอิสระ
- อธิกรณ์ 12 ว่าด้วยราชาที่อ่อนแอ
- อธิกรณ์ 13 ว่าด้วยวิธีที่ป้อมปราการ
- อธิกรณ์ 14 ว่าด้วยการรักษาความลับและการกำจัดศัตรูด้วยเวทมนตร์
- อธิกรณ์ 15 ว่าด้วย ตันตฤยคติ 32 ประการ

ผู้แต่ง

ผู้แต่งหนังสือเรื่องนี้คือ เกาฏิลย์ หรือ วิษณุคุปต ซึ่งเป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ที่ชาญฉลาคของพระเจ้าจันทรคุปต แห่งราชวงศ์เมารย เกาฏิลย์มีชีวิตอยู่ ระยะเวลาประมาณ 321 ปี ก่อนคริสตศักราช

พระอริยมุคคผล 4

พระอริยมุคคผลมี 4 ระดับ คือ

1. พระโสดคาลัยัน
2. พระสกทาคามี
3. พระอนาคามี
4. พระอรหัตต์

1. พระโสดคาลัยัน เป็นพระอริยมุคคผลที่บรรลุนิพพานด้วยสังโยชน์เบื้องต่ำได้ 3 ประการ คือ 1. กำจัดสักกายทิฏฐิ ละความคิดเห็นเป็นเหตุถือตัวถือตน 2. กำจัดวิจิกิจฉา ละความลังเลใจอันเป็นเหตุให้ไม่แน่ใจในปฏิปทาเครื่องดำเนินของตน 3. กำจัดสัสสัพพปราคาส ละความเชื่อถือความศรัทธาผิดที่ว่ามีด้วยศีลพรต พระโสดคาลัยันมีโอกาสเป็นพระอรหัตต์ในที่สุด

2. พระสกทาคามี เป็นพระอริยมุคคผลที่บรรลุนิพพานด้วยสังโยชน์ได้ 3 ประการ เช่นเดียวกับพระโสดคาลัยันอีกทั้งสามารถกำจัด รากะ โทสะ โมหะ ให้เบาบางลงไป บุคคลที่บรรลุนิพพานจะต้องไปเกิดในเทวโลกอีกชาติหนึ่งก่อนแล้วจึงจะมาเกิดในมนุษยโลกและจะโคจรบรรลุนิพพานเป็นพระอรหัตต์ในมนุษยโลก

3. พระอนาคามี เป็นพระอริยมุคคผลที่บรรลุนิพพานด้วยสังโยชน์ได้ทั้ง 5 คือ 1. กำจัดสักกายทิฏฐิ 2. กำจัดสัสสัพพปราคาส 3. กำจัดกามราคะ คือละความกำหนัดกิเลสกาม 4. กำจัดภริยะ คือละความหึงหวงหึงหวงด้วยอำนาจโทสะ

4. พระอรหัตต์ เป็นพระอริยมุคคผลที่บรรลุนิพพานด้วยสังโยชน์ได้ทั้ง 10 ประการ ไม่ต้องศึกษาเพื่อแสวงหานิพพานอะไรอีกต่อไป เมื่อละจากภพนี้แล้วย่อมไม่เกิดอีกในภพใดๆ พระอริยมุคคผลประเภทนี้จะต้องกำจัดสังโยชน์ต่อจากพระอนาคามีอีก 5 ประการ คือ 1. กำจัด รูปราคะ คือละความคิดในรูปธรรม เช่นไม่พึงพอใจหรือติดอยู่ในรูปบุคคลหรือสิ่งของ 2. กำจัด อรูปราคะ คือละความพึงพอใจในสุขเวทนา 3. กำจัด มานะ คือละความสำคัญว่าตนเป็นนั่นเป็นนี่ 4. กำจัด อุทธัจจะ คือละความคิดฟุ้งซ่าน คิดอะไรเกินกว่าเหตุ 5. กำจัด อวิชชา คือละความหลงอันไม่รู้จริง

(ดู หนังสือแนะธรรมวิภาค ปริเฉทที่ 2 มัชฌิมกัมม. พระนคร: โรงพิมพ์บรรณาคาร, 2514)

ประวัติผู้เขียน

นายอุดม สมพร เกิดเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พุทธศักราช 2485 ที่ตำบล
คูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นบุตรของนายนิยม สมพร และนางชวา สมพร
รับราชการครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2508 ในตำแหน่งครูตรี สังกัดโรงเรียนการช่างจันทบุรี
กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งอาจารย์ 1 ทำหน้าที่
หัวหน้าแผนกวิชาภาษาไทย วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี สำเร็จปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จาก
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาอักษรศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบาลี-สันสกฤต ที่ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2518

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย